

- 2:15 – Hiring one's self out to pay off a debt
- 2:16 – Paying off a debt from household property

האם יש איסור עליו להשכיר עצמו?

א. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף יז עמוד א

יכול אפילו חלה [העבד עברי, יהיה חייב להשלים שש שנים של עבדות לפני שיצא חפשי]? ת"ל: ובשביעית יצא. אפילו חלה כל שש [פטור מלהשלים]? והתניא: "חלה שלש ועבד שלש - אינו חייב להשלים, חלה כל שש - חייב להשלים!" אמר רב ששת: בעושה מעשה מחט [פטור מלהשלים, כיון שעבד לו אפילו כשהיה חולה].

ב. תוספות מסכת קידושין דף יז עמוד א

חלה שלש ועבד שלש אינו חייב להשלים - יש שהיו רוצים לומר שאותם שכירים מלמדי תינוקות אם חלו חצי זמן כמו כן לא יהיו משלימים את זמנן כמו עבד עברי דהכא, ויטלו כל השכירות כיון שהיו אנוסין... מלמדי תינוקות נמי אם חלו לא יקחו אלא מה שהרויחו דאין לדמותם כלל לעבד עברי, דעבד עברי גופו קנוי לאדונו הילכך חלה שלש אינו חייב להשלים דאין יכול לעשות מלאכה יותר מיכולתו. אבל מלמד אין גופו קנוי, אלא שכר עצמו ללמוד עד הזמן, וכשאינו יכול להשלים לא יטול אלא מה שהרויח. ועוד נראה לחלק בין מלמד לעבד עברי דעבד היכא דחלה ג' ועבד ג' היינו טעמא דאינו חייב להשלים משום דכתיב בספר (ישעיה טז:יד) "מקצה שלש שנים כשני שכיר", אם כן מצינו דשנים דשכיר הן שלש שנים, והיינו דכתיב "כי משנה שכר שכיר עבדך שש שנים", [ודלא כקידושין יד. דדרש מכאן שהוא עובד ביום ובלילה] והילכך היכא דעבד שלש, דהיינו שני שכיר, אמר דאינו חייב להשלים ויטול שכרו כיון דעבדו ג' שנים, דהיינו שני שכיר [אבל המלמד לא עבד ג' שנים].

ג. שולחן ערוך חושן משפט הלכות שכירות פועלים סימן שלג סעיף ג

התחיל הפועל במלאכה, וחזר בו בחצי היום, חוזר, ואפילו קבל כבר דמי שכירותו ואין בידו לשלם לבעל הבית, יכול לחזור בו והמעות חוב עליו, שנאמר: כי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה, נה), ולא עבדים לעבדים. הגה: ומהאי טעמא אסור לפועל, אפילו מלמד או סופר, להשכיר עצמו להיות בבית בעל הבית בקבע שלשה שנים (הגהות מרדכי פרק האומנין).

חיוב לשלם מביתו למלוה אף קודם גבייה בב"ד

ד. שולחן ערוך הרב חושן משפט הלכות הלואה סעיף ה

כל ממון שיגיע לידו וכל המטלטלין היתרים על כדי סידור שמסדרין לבעל חוב חייב ליתן הכל להמלוה ולא ישאיר לעצמו רק...

סידור בשביל לווה כשיש לו מעות אצל אחרים שהוא יכול לגבות לעצמו

ה. פתחי חושן הלואה ו:יז

מעותיו של לווה בכל מקום שהם, בין שמופקדים ביד אחרים ובין חובות שחייבים לו, משועבדים לפרעון חובו מדר' נתן. ואע"פ שיכול שמעון הלוה לתת מעותיו או כליו לכל מי שירצה, וכן יכול להלוות לכל מי שירצה וכל זמן שירצה אע"פ שהוא כבר חייב לשמעון, מכל מקום ברגע שהלוה מעותיו ללוי, משתעבד לוי לפרוע לראובן ולא לשמעון. ולכן, אין שמעון יכול שוב למחול ללוי חוב או להרחיב לו זמן הפרעון, אם אין לו נכסים אחרים ממה לפרוע לראובן.